

[Електронний ресурс] // Волинська обласна державна адміністрація. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.voladm.gov.ua/new/medichna-reforma-na-volini-14-medzakladiv-potraplyat-do-spromozhnoyi-merezhi/>.

4. Полулях С. Між кластером і клістером [Електронний ресурс] / С. Полулях // Україна-Центр. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <http://uc.kr.ua/2022/09/27/mizh-klasterom-i-klistyrom/>.

5. Репіна І.М. Підприємницький пілар системи охорони здоров'я: передумови реформування та розвиток / І. М. Репіна, О. А. Шапран // Наукові праці НДФІ. - 2022. - № 1. - С. 133-145

[Electronic resource] // Volyn regional state administration. – 2022. – Resource access mode: <https://www.voladm.gov.ua/new/medichna-reforma-na-volini-14-medzakladiv-potraplyat-do-spromozhnoyi-merezhi/>.

4. Polulakh S. Between cluster and clister [Electronic resource] / S. Polulakh // Ukraine-Center. – 2022. – Resource access mode: <http://uc.kr.ua/2022/09/27/mizh-klasterom-i-klistyrom/>.

5. I.M. Repina The entrepreneurial pillar of the health care system: prerequisites for reform and development / I. M. Repina, O. A. Shapran // Scientific works NDFI. - 2022. - No. 1. - C. 133-145

JEL: I23 M41

**ШУМЕЙКО Олена**

аспірантка,

ДННУ «Академія фінансового управління»,  
Україна,

ORCID: 0000-0002-6094-7672

e-mail: lenashumeyko@ukr.net

**Olena SHUMEYKO**

PhD student,

SESE “The Academy of Financial  
Menegement”, Ukraine,

ORCID: 0000-0002-6094-7672

## **ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОБІТ ЯК ОБ'ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**Анотація:** Наголошено на доцільності встановити універсальні об'єкти бухгалтерського обліку при визначенні витрат на проведення наукових досліджень. Запропоновано в якості таких об'єктів обирати проміжні результати окремих етапах науково-технічних робіт.

**Ключові слова:** наукова діяльність, об'єкт бухгалтерського обліку, етапи дослідження

## **USING RESULTS OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL WORKS AS OBJECTS OF SCIENTIFIC ACTIVITY ACCOUNTING**

**Abstract:** It is emphasized that it is expedient to establish universal objects of accounting in case of determined expenses for carrying out scientific researches. It is proposed as such objects to choose intermediate results of separate stages of scientific and technical works.

**Keywords:** scientific activity, object of accounting, stages of research

Діюче в Україні законодавство визначає обов'язковим ведення бухгалтерського обліку всіма суб'єктами господарювання [6]. Це стосується і підприємств, які займаються науковою діяльністю, як державних, так і недержавних. Традиційно такий облік здійснюється за об'єктами, які є господарськими фактами (явищами або процесами), що відбулися, пов'язаними

з операційним (продукувальним) або правовим аспектом наукової діяльності та мають вартісну оцінку.

Згідно теорії бухгалтерського обліку [ 1; 2; 5; 8] за економічним змістом і призначенням виокремлюють об'єкти, що забезпечують господарську діяльність (факти-явища), та об'єкти, що складають цю господарську діяльність (факти-процеси). До фактів-явищ відносять господарські засоби та їх джерела (активи і пасиви), до фактів-процесів - господарські процеси та їх результати, що в віддзеркалюють кругообіг господарських явищ (процеси постачання, виробництва, продажу (обміну), споживання). І якщо стосовно ідентифікації фактів-явищ при бухгалтерському обліку проблем не виникає, то з фактами-процесами вони є. Особливо ці проблеми проявляються у сфері наукових досліджень, де постійно змінюється склад і зміст дослідницьких робіт, та підприємствах, що виконують багато різнопланових науково-технічних розробок. Це спонукає обліковців здійснювати облік витрат не у розрізі окремих наукових тем і етапів їх виконання, а відповідно до часових періодів виконання робіт.

Ще одною причиною вибору такого підходу до обліку витрат наукової діяльності підприємств є відсутність чіткої регламентації стадій та етапів наукових досліджень. Якщо стосовно продуктивної частини здійснення досліджень і розробок ще існує уніфікований перелік етапів та робіт, згідно ДСТУ 3974-2000 «Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання дослідно-конструкторських робіт» [4], то відносно етапізації в науково-дослідницьких роботах останній регламент, що діяв на теренах України, датується 1980 роком – ГОСТ 15.101-80 «Система розробки та постановки продукції на виробництво. Порядок проведення науково-дослідних робіт. Основні положення» [3]. Можна було б скористатись досвідом економічно розвинених країн світу, однак додаткових непорозумінь додають їх різні погляди на об'єкт обліку, так, об'єктом обліку в Італії виступають документи, у Франції, Німеччині, Великій Британії та США — цінності [ 7, с. 438].

Вирішити проблему, що виникла, можливо шляхом інтеграції у одному об'єкті обліку підсумкового документа, який є результатом виконання певного етапу або пакету робіт, а також значень цінності цього результату (документа), як своєрідного внутрішнього для підприємства об'єкта інтелектуальної власності. При цьому рівень цінності цього об'єкта не повинен бути нижче витрат на його створення. Якщо ця умова не виконується, то виконувати роботи не доцільно. З метою об'єктивізації етапів та пакетів дослідницьких робіт слід попередньо визначити склад документів, які фіксують або підтверджують певний результат для кожного з етапів та пакетів робіт. Для цього слід пакети робіт розподілити у межах етапів досліджень і для цих пакетів визначити підсумковий документ. При проведенні таких дій можна скористатися основними положеннями ГОСТ 15.101-80, оскільки його лівова частина вже увійшла до ДСТУ 3974-2000, модифікувавши з урахуванням поточного досвіду

проведення досліджень і розробок. Таким чином для наукових досліджень отримаємо такі етапи і пакети робіт:

1. Ініціація дослідження (вибір напряму дослідження, формулювання актуальної теми дослідження, участь у тендерах і конкурсах щодо фінансування дослідження за обраною темою, підготовка і затвердження технічного завдання на проведення дослідження, оформлення договірної документації щодо фінансування дослідження і визначення порядку використання його результатів).

2. Проведення теоретичного та експериментального дослідження (розробка робочих гіпотез, побудова моделей об'єкта дослідження, обґрунтування припущень; ідентифікація необхідності проведення експериментів для підтвердження окремих положень теоретичних досліджень для отримання конкретних значень параметрів (коефіцієнтів, необхідних для розрахунків); розробка методики експериментальних досліджень, моделювання дослідних зразків, також випробувальних стендів (установок); проведення експериментів, обробка даних; співставлення результатів експериментів із теоретичними дослідженнями; корегування теоретичних моделей об'єкта і технічної документації за результатами експерименту; визначення економічної ефективності дослідження; складання проміжного звіту).

3. Узагальнення та оцінювання результатів дослідження (узагальнення результатів попередніх робіт та оцінювання повноти виконання завдань; проведення додаткових досліджень; розробка рекомендацій щодо використання результатів дослідження; формулювання технічних вимог до Технічного завдання на розробку продукції; складання остаточного звіту про дослідження).

4. Передавання результатів дослідження зацікавленим особам (розгляд результатів виконаних робіт, оформлення документації прийому-передавання результатів роботи в цілому, оформлення договорів розподілу результатів дослідження).

По першому етапу робіт в якості об'єкта обліку доцільно обрати контракт або грант на фінансування дослідження, у випадку якщо дослідження проводиться на умовах самофінансування, то об'єктом доцільно обрати Технічне завдання на проведення дослідження. Стосовно другого етапу проведення дослідження слід обрати в якості об'єкта обліку Проміжний звіт про дослідження, а на третьому етапі – Остаточний звіт про дослідження. У четвертому, завершальному етапі, проведення дослідження об'єктом обліку доцільно обрати Акт прийому-передавання результатів дослідження.

Використання в якості об'єктів бухгалтерського обліку документованих результатів робіт при проведенні наукових досліджень дозволить спростити та уніфікувати облік витрат на дослідження й створить умови для гнучкого збирання і фіксації інформації про стан і цінність проміжних результатів досліджень, надасть можливість порівняння ефективності виконання пакетів робіт при здійсненні досліджень та розробок.

1. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. - К.: 2000. – 692 с.

2. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” I Вид. 2-е, доп. і перероб. - Житомир: ЖІТІ, 2000. – 640 с

3. ГОСТ 15.101-80 Система разработки и постановки продукции на производство. Порядок проведения научно-исследовательских работ. Основные положения / введен в действие 01.01.1981 г. –М.: Издательство стандартов, 1981. – 12 с.

4. ДСТУ 3974-2000 Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання дослідно-конструкторських робіт. Загальні положення / розроб. В. Григорьев [та ін.]. - Чинний від 2001.07.01.- Оф. вид. - К.: Держстандарт України, 2001. - 34с.

5. Німчинов П.П. Загальна теорія бухгалтерського обліку. - К.: Вища школа, 1977. – 240 с.

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України. - Суми : ВВП Нотіс, 2012. - 16 с.

7. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: Учебное пособие для вузов. - М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638с.

8. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посібник / В. Й. Плиса,. З. П. Плиса. – Львів: Видавництво ННВК „АТБ”, 2020. – 200 с.

1. Bilukha M.T. Teoriia bukhgalterskoho obliku: Pidruchnyk. - K.: 2000. – 692 s.

2. Butynets F.F. Teoriia bukhgalterskoho obliku: Pidruchnyk dlia studentiv vuziv spetsialnosti 7.050106 “Oblik i audyt” I Vyd. 2-e, dop. i pererob. - Zhytomyr: ZhITI, 2000. – 640 s

3. HOST 15.101-80 Systema razrabotky i postanovky produktsyy na proyzvodstvo. Poriadok provedenyia nauchno-ysledovatel'skykh rabot. Osnovnye polozheniya / vveden v deistvye 01.01.1981 h. –М.: Yzdatelstvo standartov, 1981. – 12 s.

4. DSTU 3974-2000 Systema rozroblennia ta postavlennia produktsii na vyrobnytstvo. Pravyla vykonannia doslidno-konstruktorskykh robit. Zahalni polozhennia / rozrob. V. Hryhoriev [ta in.]. - Chynnyi vid 2001.07.01.- Of. vyd. - K.: Derzhstandart Ukrainy, 2001. - 34s.

5. Nimchynov P.P. Zahalna teoriia bukhgalterskoho obliku. - K.: Vyshcha shkola, 1977. – 240 s.

6. Pro bukhgalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini : Zakon Ukrainy. - Sumy : VVP Notis, 2012. - 16 s.

7. Sokolov Ya.V. Bukhgalterskyi uchet: ot ystokov do nashykh dnei: Uchebnoe posobyie dlia vuzov. - M.: Audyt, YuNYTY, 1996. – 638s.

8. Teoriia bukhgalterskoho obliku : navch. posibnyk / V. Y. Plysa,. Z. P. Plysa. – Lviv: Vydavnytstvo NNVK „ATB”, 2020. – 200 s

JEL C21; L10; L23; M11; M21; O11

**СМІРНОВА Аріна**

Студент, Державний вищий навчальний заклад «Національний авіаційний університет», Україна

**ВАСЮТКІНА Наталія**

Доктор економічних наук, професор, Національний авіаційний університет, Україна

ORCID: 0000-0001-8546-9251

e-mail: arinakovalenko2000@gmail.com

**Arina SMIRNOVA**

Student, National Aviation University, Ukraine

**Nataliia VASIUTKINA**

D. Sc. (Economics), Professor, National Aviation University, Ukraine

**ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК  
ЗАПОРУКА ВДАЛОГО**

**ECONOMIC SECURITY AS THE  
KEY TO SUCCESSFUL**